

 Neumann János Egyetem	Neumann János Egyetem Kertészeti és Vidékfejlesztési Kar Talaj- és Növényvizsgáló Laboratórium 6000 Kecskemét, Mészöly Gyula tér 1-3. Tel.: 06-76-517-661. E-mail: kvk-vizsgalolabor@nje.hu
A NAH által NAH-1-1548/2024 számon akkreditált vizsgálólaboratórium.	

Szakszerű talajmintavétel álló kultúrában (gyümölcs, szőlő)

Talajmintavétel során betartandó követelmények

A talajvizsgálat elvégzéséhez a mintát kötelezettségvállalással érintett egybefüggő területenként kell venni. Egy talajminta legfeljebb öt hektár területet reprezentálhat. Amennyiben a kötelezettségvállalással érintett egybefüggő terület nagyobb, mint öt hektár, akkor a területet megközelítőleg ötektáros mintavételi egységekre kell bontani. A mintavételi egységek meghatározásánál figyelembe kell venni a parcella és táblahatárokat a tápanyag-gazdálkodási terv céljai szerint. Az utolsó gazdálkodási évben esedékes ismételt talajvizsgálatnál a mintákat ugyanazokról a helyekről kell venni. A mintavételi egységeknek talajtaniilag egységesnek (homogénnek) kell lenniük, és az így kijelölt egységeken kell az átlagmintát begyűjteni. Az átlagminta egy meghatározott nagyságú terület jellemzésére szolgáló, több helyről, azonos talajmélységből vett azonos tömegű talajmintáinak keveréke. A mintavétel az alábbiak szerint történik:

- szántóföldi kultúráknál, a művelt rétegből (általában a 0-30 cm-es) parcellánként, de maximum 5 hektáronként vett átlagminta,
- állókultúráknál, maximum 5 hektáronként vett átlagminta. A részmintákat
- almatermésű, csonthéjas és héjas ültetvényeknél 0-30 cm, 30-60 cm; bogyós ültetvényeknél 0-20 cm, 20-40 cm; szőlő ültetvényeknél 0-30 cm, 30-60 cm mélységből kell venni.

A mintázandó területről a felső, növényi maradványokat tartalmazó réteg eltávolítása után lehet mintát venni. Az azonos tömegű részmintákat átló mentén vagy cikk-cakk vonalban, legalább 20 ponton ajánlott venni. Ezeket a részmintákat kell összekeverni, és az összekevert mintából 1-1 kg tömegű átlagmintát kell a laboratóriumba küldeni elemzésre.

Tilos mintát venni:

- szántóföldi kultúra esetén a táblaszáron 20 m-es sávban;
- a forgókban;
- szalmakazlak helyén;
- műtrágya, talajjavító anyag, szerves trágya depók helyén;
- állatok delelő helyén.

A mintavétel optimális időpontja a termés betakarítása utáni, de még a trágyázást megelőző időszak, ha a talaj művelhető (nem túl nedves, nem túl száraz). Mintavételre alkalmas még:

- az őszi alapműtrágyázott területekről a következő évben, de a trágyázástól számított legalább 100 nap utáni időszak;

- tavasszal műtrágyázott területről a betakarítás után, de legalább az utolsó trágyázást követő 100 nap után;
- szerves trágyázást követő 6 hónap elteltével.

A mintát kódszámozott zacskóba kell gyűjteni és mintaazonosító jeggyel ellátni, amelynek tartalmaznia kell a következőket:

- földhasználó neve, regisztrációs száma
- célprogram megnevezése
- gazdaság helye
- tábla jele
- minta kódja
- mintavétel időpontja
- mintavétel mélysége.

Laboratóriumunk kiegészítő anyaga a fenti jogszabály-részlethez:

A termesztőközeg - legtöbbször a talaj fizikai és kémiai tulajdonságainak - pontos meghatározása csak laboratóriumi vizsgálatokkal lehetséges, amelyek alapja a jó, szakszerű, a termőterületre jellemző mintavétel. A talajvizsgálat csak akkor eredményes, ha a minta ugyanolyan tulajdonságokkal rendelkezik, mint a vizsgált szántóterület, azaz a minta a tábla talaját teljes mértékben reprezentáló átlagminta.

A talajminta vételének legfontosabb szabályai:

- A legnagyobb, egyben mintázható terület 5 ha. Ez a gyakorlatban annyit jelent, hogy egy összefüggő, homogén művelési ágú területről (azonos termesztett faj, művelési mód, trágyázás) 5 hektáronként kell mintát venni. Azonban, ha egy homogénnek tekinthető parcella területe nem éri el az 5 ha-t, akkor azt külön mintázandó területként, önmagában szükséges mintázni.

- A mintavétel módszere adott parcellán belül: A mintázás célja *átlagminta* készítése. Ez azt jelenti, hogy a mintázandó területen valamilyen rendszer szerint haladva (átlósan vagy keresztirányban) ún. *pontmintákat* veszünk. (1. ábra)

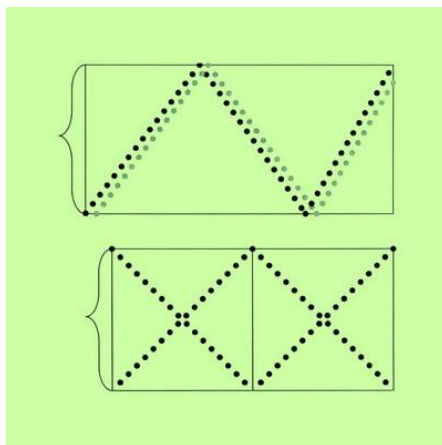
A pontminták tömege kb. 0,5 kg, száma pedig parcellánként kb. 15-20 darab. A pontmintákat célszerű műanyag vagy fém vödörbe gyűjteni (a két mélységet természetesen külön-külön vödörbe). Ezután a vödörbe gyűjtött talajmintát alaposan össze kell keverni, és kb. 1 kg mennyiséget polietilén zacskóba kell tölteni, melynek mérete lehetővé teszi, hogy a zacskó száját saját anyagával beköthessük (a legjobb a 3 literes). Figyeljünk arra, hogy a területre nem jellemző talajfoltok (trágyacsomó helye, mészipor-csomó helye, stb.) ne kerüljenek mintavételezésre. A mintavétel történhet ásóval, vagy amennyiben rendelkezésre áll, szakszerű mintavevő eszközzel.

- A mintavétel mélysége az egyes mintavételi pontokon: Állókultúrában – szabvány szerint – 0-30 és 30-60 cm mélységekből kell mintát venni (bogyósoknál 0-20, 20-40 cm). Előbbiek szerint tehát, állókultúrában 5 ha-ként 2 mintát kell képezni. A mintázás megkezdése előtt a talaj felső 2-3 cm-es, gyökerekkel esetleg átszőtt rétegét távolítsuk el. Ha a mintavétel ásóval történik, a 30-60 cm mélységű minta vételénél különösen figyeljünk arra, hogy a felsőbb rétegből ne kerüljenek talajmorzsák a pontminta-gyűjtő vödörbe.

- A minta címkézése: A talajmintákat zacskón belül kell megjelölni. A jelölésre ún. egységes mintaazonosító címkék használatosak. (2. ábra) A mi laboratóriumunkba küldött mintákon a következő adatokat kell feltüntetni: a gazdálkodó neve, a mintavétel helye (blokkazonosító és parcellaszám), művelési ág, tábla mérete,

vizsgálat típusa, mintavétel mélysége, mintavétel ideje. A gazdálkodó regisztrációs számát elegendő a megrendelőlapra feltüntetni.

Az azonosító cetlit legpraktikusabb a csomagoláson belülről elhelyezni úgy, hogy a bekötött szájú mintatartó zacskót egy második, ugyanolyan méretű zacskóba helyezzük, a cetlit felirattal kifelé a két zacskó rétege közé tesszük, majd a külső zacskó száját is bekötjük. Így a cetli a talajtól nem ázik el és a külvilág felől is védett, pakolás, szállítás közben nem szakad le, ha a mintákat bárhol eső éri, akkor is ép marad.

1. ábra

Gazdálkodó neve:		Gazdálkodó neve:	
Blokkazonosító:		Blokkazonosító:	
Parcella sorszáma:		Parcella sorszáma:	
Művelési ág:	Tábla mérete:	Művelési ág:	Tábla mérete:
Vizsgálat típusa: (szűkített /bővített /teljes)		Vizsgálat típusa: (szűkített /bővített /teljes)	
Mintavétel mélysége (cm):		Mintavétel mélysége (cm):	
Mintavétel időpontja:		Mintavétel időpontja:	

2. ábra

Szerkesztette: Dr. Hüvely Attila, laboratóriumvezető-helyettes
 NKE Kertészeti és Vidékfejlesztési Kar
 Talaj- és Növényvizsgáló laboratórium

Kecskemét, 2025. január 6.